Lietas arhīva Nr. CA-0426-23/6
ECLI:LV:RAT:2023:0119.C75010722.6.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2023.gada 19.janvārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente Dz.Zvaigznekalna-Žagare,
tiesnesis A.Dundurs,
tiesnese S.Krūmiņa,

izskatīja rakstveida procesā Rīgā, Brīvības bulvārī 34, civillietu maksātnespējīgās SIA "/nosaukums A/" prasībā pret SIA "/nosaukums B/" par uzņēmuma pārejas atzīšanu un parāda 606 420,67 *euro* piedziņu, sakarā ar maksātnespējīgās SIA "/nosaukums A/" apelācijas sūdzību par Ekonomisko lietu tiesas 2022.gada 19.augusta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2022.gada 18.maijā maksātnespējīgās SIA "/nosaukums A/" maksātnespējas procesa administratore Ludmila Jurisone Ekonomisko lietu tiesā cēla prasību pret SIA "/nosaukums B/" par uzņēmuma pārejas atzīšanu un parāda 606 420,67 *euro* piedziņu, kurā, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 65.panta pirmās daļas 6.punktu, Komerclikuma 20.panta pirmo daļu, Civillikuma 1756.pantu, 1765.panta pirmo daļu, 1759.panta pirmās daļas 1., 2.punktu, lūdza atzīt, ka ir notikusi SIA "/nosaukums A/" uzņēmuma pāreja SIA "/nosaukums B/" lietošanā un īpašumā; piedzīt no atbildētājas prasītājas labā parādu 606 420,67 *euro*; noteikt SIA "/nosaukums A/" tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no SIA "/nosaukums B/" likumiskos 6 % no piespriestā un neatmaksātā parāda.

[1.1] Prasības pieteikumā norādīts, ka ar Liepājas tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedumu pasludināts prasītājas maksātnespējas process. Maksātnespējas procesa gaitā noskaidrots, ka SIA "/nosaukums A/" veica divus saimnieciskās darbības veidus: ceļu maģistrāļu būvniecība un piena lopkopība. No grāmatvedības dokumentiem izriet, ka 2015., 2016.gadā netika veikta ar ceļu maģistrāļu būvniecību saistīta darbība, bet ar lauksaimniecību saistīta saimnieciskā darbība un aktīvus veidoja ganāmpulks, nekustamie īpašumi, tehnika.

2015.gada 6.maijā reģistrēta SIA "/nosaukums B/", kuras saimnieciskās darbības veids ir jauktā lauksaimniecība. SIA "/nosaukums B/" un SIA "/nosaukums A/" vienīgais dalībnieks ir /pers. E/.

[1.2] 2015.gada 3.jūnijā atbildētāja pārņēma prasītājai piederošo ganāmpulku, noslēdzot līgumu par ganāmpulka uzturēšanu un aprūpi. 2016.gada 30.septembra preču pavadzīme - rēķins liecina par ganāmpulka pāriešanu atbildētājas īpašumā.

2015.gada 2.novembrī atbildētāja par 49 610 *euro* nopirka no prasītājas tehnikas vienības komplektu.

Prasītājas maksātnespējas procesa otrajās izsolēs atbildētāja iegādājās visus tās nekustamos īpašumus ("/nosaukums C/", "/nosaukums D/", "/nosaukums E/").

Maksātnespējas procesa laikā ar /pers. G/ starpniecību atbildētājas īpašumā nonāca parādnieka transportlīdzekļi un tehnika *(VW Transporter, Volvo FH, Schwarzmuller 2A HKS AL, Volvo FH, Volvo FM* un *Langendorf Ska 27/29).* Dažu dienu laikā pēc tam, kad transportlīdzekļus iegādājās /pers. G/, tie pārreģistrēti uz atbildētājas vārda, kas liecina par vēlmi noslēpt prasītājas aktīvu iegādi un saimnieciskās darbības turpināšanu.

2018.gada 6.aprīlī atbildētāja ieguva īpašumā nozagto un policijas atrasto parādnieka traktoru *John Deere 8330 LR.*

Atbildētājas rīcībā nonāca faktiski visi prasītājas aktīvi. No atbildētājas gada pārskata par 2016.gadu izriet, ka peļņa bijusi 159 620 *euro*, kas ir netipiski jaundibinātai sabiedrībai.

[1.3] Prasītājas maksātnespējas procesā pieteicās 24 kreditori par kopējo summu 922 722,10 *euro* (galveno prasījumu summa 866 792,60 *euro*). Maksātnespējas procesā atgūti 316 301,43 *euro*, no kuriem segti administrēšanas izdevumi 36 191,18 *euro*. Kreditoru prasījumu apmērs, kurš nevar tikt apmierināts no parādnieka mantas, ir 606 420,67 *euro*.

Uzņēmuma pāreju ir konstatējusi arī Administratīvā rajona tiesa un Administratīvā apgabaltiesa.

[1.4] Komerclikuma 20.panta izpratnē notika uzņēmuma pāreja. Atbildētājai pārgāja uzņēmuma elementu kopums, kas nepieciešams saimnieciskās darbības turpināšanai ar mērķi izvairīties no saistību izpildes, aizskarot kreditoru intereses. Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 65.panta pirmās daļas 6.punktu administratora pienākums ir atgūt debitoru parādus un veikt tiesiskas darbības parādnieka mantas atgūšanai.

[2] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumus par prasību tiesā neiesniedza.

[3] 2022.gada 19.augustā Ekonomisko lietu tiesa prasību noraidīja, spriedumā ietverot šādu pamatojumu.

[3.1] Tiesas sēdē prasītājas pārstāve precizēja, ka uzņēmuma pāreja notika no 2015.gada līdz 2018.gadam. Lietā pamatā iesniegti tādu darījumu apliecinoši dokumenti, kas slēgti pēc prasītājas maksātnespējas pasludināšanas.

[3.2] Augstākās tiesas Senāta 2017.gada 9.novembra spriedumā lietā Nr. SKC-340/2017 ir atspoguļoti kritēriji un pazīmes, kas ļauj konstatēt uzņēmuma pāreju (piemēram, darbinieku pāriešana darbā pie uzņēmuma ieguvēja, uzņēmuma atrašanās vietas un juridiskās adreses saglabāšana, pamatlīdzekļu un krājumu nodošana, saistību pārņemšana u.c. apstākļi).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta pirmajai daļai prasītājai ir pienākums pierādīt prasījuma pamatotību. Tehnikas vienības pārdošana un ganāmpulka uzturēšanas pakalpojuma pirkšana nepierāda prasītājas uzņēmuma pāreju atbildētājai pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

[3.3] Tā kā lielākā daļa aktīvu atbildētājai atsavināti maksātnespējas procesa laikā, prasība neatbilst Komerclikuma 20.panta regulējumam par uzņēmuma pāreju. Nav iespējama situācija, kur atbildētāja pārņēmusi prasītāja uzņēmumu ar darījumiem, ko nodevēja vārdā slēgusi maksātnespējas

administratore, kura maksātnespējas procesa ietvaros nav atsavinājusi uzņēmumu.

[3.4] Uzņēmumu pārejas regulējums iekļauts ne tikai Komerclikuma 20 pantā, bet arī Maksātnespējas likumā, kura 114.panta sestā daļa noteic, ka uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas pārdošanas gadījumā uz ieguvēju pāriet visas parādnieka tiesības un saistības, izņemot parādnieka saistības, kas radušās pirms juridiskās personas procesa pasludināšanas. 2018.gadā Maksātnespējas likumā iekļauta paskaidrojoša norma, ka uzņēmuma vai tā patstāvīgas daļas pārdošanas gadījumā uz ieguvēju nepāriet maksātnespējas procesā atzītie kreditoru prasījumi. Prasībā lūgts piedzīt 606 420,67 *euro*, kas ir kreditoru prasījumu apmērs, ko nevar apmierināt no parādnieka mantas.

Prasītājas aktīvu "iztīrīšana" nav atbilstoša maksātnespējas procesa mērķim un administratora pienākumiem un tiesībām šajā procesā. Ja nav pamata uzskatīt, ka prasītāja "iztīrīta" no aktīviem, nav arī pamata secināt par uzņēmuma pāreju Komerclikuma 20.panta izpratnē un atbildības pārnešanu atbildētājai.

[3.5] No kreditoru prasījumu reģistra izriet, ka daļa no tiem ir saistīti ar autoceļu rekonstrukciju kā saimniecisko darbību. Pat konstatējot Komerclikuma 20.pantā noteikto ar lauksaimniecību saistītā uzņēmuma patstāvīgas daļas pāreju, ar ceļa rekonstrukciju saistītie kreditoru prasījumi nevarētu tikt vērsti uz šo uzņēmuma daļas ieguvēju.

Tā kā nav konstatējama Komerclikuma 20.pantā minētā uzņēmuma pāreja un saistību pāreja atbildētājai, nav pamata no atbildētājas piedzīt parādu – prasītājas kreditoru prasījumu apmēru, kas nevar tikt apmierināts no prasītājas kā parādnieka mantas.

[3.6] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.pantu, ja prasība ir noraidīta, bet prasītāja atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, tiesas izdevumus uzņemas valsts.

[4] Maksātnespējīgās SIA "/nosaukums A/" maksātnespējas procesa administratore Ludmila Jurisone iesniedza apelācijas sūdzību, spriedumu pārsūdzot pilnībā un lūdzot prasību apmierināt, norādot šādus apsvērumus.

[4.1] Bieži vien parādnieki vēlas noslēpt uzņēmuma pāreju tādā veidā, ka uzņēmums tiek pārdots pa daļām, piemēram, uzņēmuma sastāvā ietilpstošs nekustamais īpašums – vienā līgumā, iekārtas – otrā līgumā, bet prasījuma tiesības pret parādniekiem – trešajā (sk. https://juristavards.lv/doc/277747-prasibas-kas-izriet-no-uznemumu-parejas-un-sabiedribas-reorganizacijas.).

Tieši šāds gadījums – uzņēmuma pārņemšana pa daļām, konstatējams šajā lietā un prasības pieteikumā aprakstīti secīgie darījumi, kuri norisinājās no 2015. līdz 2018.gadam, kuru rezultātā atbildētājas īpašumā nonāca visi aktīvi.

[4.2] Prasītāja vērsa tiesas uzmanību uz judikatūras atziņām, ka būtiski ir konstatēt, ka ieguvējam pārgājis tāds uzņēmuma elementu kopums, kas ir pietiekams patstāvīgas, neatkarīgas saimnieciskās darbības veikšanai (sk. *Augstākās tiesa Senāta 2019.gada 21.maija spriedumu lietā Nr. SKA-631/2019 (A420289415*). Tiesa ir analizējusi vienīgi pušu slēgtos darījumus, kas nedod atbildi uz galveno jautājumu – vai pēc prasītājas norādīto aktīvu nonākšanas atbildētājas lietošanā un īpašumā tie bija pietiekami tāda paša veida uzņēmējdarbības veikšanai, kuru veica parādnieks. Tādējādi tiesa pārkāpa Civilprocesa likuma 5.panta un 193.panta piektās daļas prasības.

Minētajā Senāta 2019.gada 21.maija spriedumā lietā Nr. SKA-631/2019 norādīts: "... uzņēmuma pāreja ir jāklasificē pēc pārejas fakta un rezultāta, nevis pēc pārejas formas."

[4.3] Saskaņā ar Lursoft datiem pušu uzņēmējdarbības veids ir līdzīgs un saistīts ar lauksaimniecību. Atbildētāja piesaka tos pašus zemes platībmaksājumus, kurus iepriekš pieteica prasītāja, veic uzņēmējdarbību tajā pašā vietā, kur pirms tam veica prasītāja; pušu vienīgais dalībnieks, kuram pieder 100 % kapitāla daļu, ir /pers. E/; atbildētāja dibināta tad, kad prasītājai bija finansiālas grūtības izpildīt saistības pret kreditoriem; atbildētājas lietošanā un vēlāk īpašumā nonāca visa prasītājas manta – ganāmpulks, tehnika, nekustamie īpašumi. Tiesa šīs prasības pieteikumā norādītās uzņēmuma pārejas pazīmes nav vērtējusi.

[4.4] Tiesa neizvērtēja argumentus par aktīvu nonākšanu atbildētājas lietošanā pirms to iegūšanas īpašumā un pierādījumus, kas to apliecina – Administratīvās tiesas nolēmumus, kuri, kaut nav stājušies spēkā, satur informāciju par uzņēmuma pārejas pazīmēm.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2021.gada 5.novembra lēmumā norādīti atbildētājas kasācijas sūdzības apsvērumi: "Pieteicēja ir izveidota, lai nošķirtu lauksaimniecisko darbību no cita veida saimnieciskās darbības". Atbildētāja faktiski atzina, ka tās dibināšanas mērķis bija turpināt parādnieka lauksaimniecisko darbību, sadalot parādnieka uzņēmuma mantu tādējādi, ka visi aktīvi tiek nodoti atbildētājai, bet pasīvi (parādi) paliek parādniekam, ko tiesa nav vērtējusi.

[4.5] Administratorei nav piekļuves administratīvo lietu materiāliem lietās, kurās parādnieks nav puse. Tomēr administratorei izdevies iegūt Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 30.novembra spriedumā minēto atbildētājas pieteikumu un kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 12.aprīļa spriedumu, kuri apliecina atbildētājas izveidošanu, lai pārņemtu prasītājas uzņēmējdarbību. Līdz ar to ir konstatējama uzņēmuma pāreja Komerclikuma 20.panta izpratnē.

[4.6] Prasība noraidīta, jo atbildētāja parādnieka aktīvus nopirka, t.sk. maksātnespējas procesa laikā, spriedumā analizējot katru atsavināšanas darījumu. Šāda argumentāciju nav pamatota, jo "atbilstoši tiesību doktrīnā paustajām atziņām uzņēmuma pāreja ir jāklasificē pēc pārejas fakta un rezultāta, nevis pēc pārejas formas" (sk. *Augstākās tiesas Senāta 2019.gada 21.maija spriedums lietā Nr. SKA-631/2019*).

Uzņēmuma pārejas fakta konstatēšanai nav svarīgi skaidrot, kādā formā parādnieka aktīvi nonāca atbildētājas rīcībā. Komerclikuma 20.panta izpratnē uzņēmuma pāreja var izpausties arī ar uzņēmuma nodošanu lietošanā, kas secināms konkrētajā lietā.

Ar parādnieka mantas atrašanos atbildētājas lietošanā izskaidrojama tās pirmās darbības gadā gūtā peļņa 159 620 *euro*, kas ir netipiski jaundibinātam uzņēmumam. Atbildētāja peļņu guva ar parādnieka aktīviem, bet kreditoru prasījumi no tās netika apmierināti. Tieši šādus gadījumus izslēdz Komerclikuma 20.pants, jo paredz uzņēmuma pārejas gadījumā pārņemt ne tikai aktīvus, bet arī saistības.

[4.7] Tiesa kļūdaini atsaucās uz Maksātnespējas likuma 114.panta sesto daļu. Maksātnespējas procesā uzņēmuma vai patstāvīgās daļas pārdošana netika veikta, bet katra administratores apzinātā parādnieka manta tika pārdota atsevišķi. Šādu mantas pārdošanas kārtību bija saskaņojusi arī atbildētāja kā viens no parādnieka kreditoriem. Norma uz lietu neattiecas arī tādēļ, ka daļu parādnieka tehnikas nopirka /pers. G/, nevis atbildētāja.

Parādnieka nekustamo īpašumu atbildētāja nopirka administratores rīkotajās otrajās izolēs ar lejupejošo soli. Civilprocesa likums paredz izsoles rīkotāja tiesības atteikt autorizēt dalībai izsolē tikai 607.panta trešajā daļā minētās personas, pie kurām atbildētāja nepieder. Pat konstatējot iespējamo uzņēmuma pārņemšanu, izsoles rīkotājs nav tiesīgs pārtraukt izsoli vai atteikties pārdot mantu nosolītājam.

[4.8] Notika visa uzņēmuma, nevis patstāvīgās daļas pāreja. Lielākais kreditoru prasījumu apmērs ir neizpildītās saistības no lauksaimnieciskās darbības. No kreditoru prasījumiem, ņemot vērā pamatojošos dokumentus, uz lauksaimniecisko darbību attiecināmās neizpildītās saistības ir vismaz 695 910,04 *euro*, kas pārsniedz prasības summu.

[5] 2022.gada 20.decembrī tiesā saņemti SIA "/nosaukums B/" rakstveida paskaidrojumi par apelācijas sūdzību, kuru atbildētāja neatzīst, lūdz prasību noraidīt, norādot šādus apsvērumus.

[5.1] Spriedums ir pamatots un apelācijas instances tiesa tam var pievienoties, ievērojot Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu.

[5.2] Komerclikuma 20.pants nav piemērojams maksātnespējas procesa ietvaros pārdotai mantai. Pretējā gadījumā neviena persona nepirks

mantu maksātnespējas procesa ietvaros un maksātnespējas process kļūs bezjēdzīgs.

[5.3] Atbildētāja nepārņēma uzņēmumu, bet iegādājās mantu publiskās izsolēs vai pēc publiskiem sludinājumiem, samaksājot pirkuma maksu, ko noteica administratores uz attiecīgo īpašumu vērtēšanas vai pārdošanas dienu.

Uzzinot, ka /pers. G/ transportlīdzekļus vēlas pārdot tālāk, atbildētāja noslēdza pirkuma līgumu par atsevišķu transportlīdzekļu iegādi. Atbildētāja neiegādājās no /pers. G/ visus agrāk prasītājai piederējušos transportlīdzekļus, jo tie nebija nepieciešami.

[5.4] Prasība neatbilst Civillikuma 1.pantā noteiktajai labai ticībai. Maksātnespējas likuma 6.panta 8.punkts paredz, ka maksātnespējas procesā tiek piemērots labticības princips - procesā iesaistītajām personām savas tiesības jāizmanto un pienākumi jāizpilda labā ticībā. Parādnieks nedrīkst izmantot procesu, lai netaisnīgi iedzīvotos. Maksātnespējas likuma 26.panta otrā daļa nosaka, ka administrators nodrošina efektīvu un likumīgu maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu. Ceļot prasību, administratore šīs normas nav ievērojusi. Administratores Dace Sārta un Ludmila Jurisone publiskās izsolēs vai uz publisku sludinājumu pamata pārdeva atbildētājai prasībā norādīto mantu, tādēļ ir negodprātīgi apgalvot, ka atbildētāja "pārņēma" prasītājas uzņēmumu. Pieļauj, ka administratores apzināti pārdeva atbildētājai mantu, lai varētu celt prasību par parādu piedziņu, taču negodprātīga rīcība nevar radīt tiesiskas sekas.

[5.5] Administratīvo tiesu spriedumi nav stājušies likumīgā spēkā, tādēļ nav tiesiska pamata uz tiem atsaukties šajā civillietā. Administratīvajā lietā analizēti citi apstākļi strīdā starp valsts iestādi un atbildētāju, prasītāja nav minētās lietas dalībnieks, kurā netiek analizēts jautājums par uzņēmuma pāreju, bet par atbildētājas pieteikumu Lauku atbalsta dienestam. Tajā vērtēts, ka puses ir "saistīti uzņēmumi", nevis, ka atbildētāja ir prasītājas tiesību un saistību pārņēmējs, ka tās īpašumā pārgājis uzņēmums atbilstoši Komerclikuma 20.pantam.

Nav patiess viedoklis, ka atbildētāja ir prasītājas saimnieciskās darbības turpinātājs. Zeme, kuru apsaimniekoja prasītāja un pašlaik apsaimnieko atbildētāja, pieder /pers. E/. Administratīvajā lietā atbildētāja nav atzinusi, ka tās dibināšanas mērķis bija turpināt prasītājas lauksaimniecisko darbību, bet norādīja, ka prasītājas komercdarbība bija pamatā saistīta ar ceļu būvi, bet atbildētājas darbība – tikai ar lauksaimniecību, tādēļ tās ir atšķirīgas saimnieciskās darbības nozares. Atbildētāja neveic prasītājas saimniecisko darbību ceļu un maģistrāļu būvniecībā, un neveic piena lopkopību. Prasītāja nav iesniegusi nevienu pierādījumu apgalvojumam, ka atbildētāja guva peļņu no prasītājas mantas.

[5.9] Apstrīd prasības pieteikumā un apelācijas sūdzībā norādīto, ka lielākais kreditoru prasījumu apmērs pret parādnieku ir neizpildītās saistības lauksaimnieciskajā darbībā. Prasītājas lauksaimnieciskā darbība bija niecīga, jo galvenokārt tā veica ceļu būves un uzturēšanas darbus.

[6] Ievērojot 2020.gada 10.jūnija "Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma" 10.pantu, civillieta tiek izskatīta rakstveida procesā. Lietas nozīmēšanas datums noteikts 2023.gada 19.janvārī, kas ir nolēmuma sastādīšanas datums.

Saskaņā ar minēto normu, *civillietu [..] tiesa var izskatīt rakstveida procesā, ja iespējams nodrošināt lietas dalībnieku procesuālo tiesību ievērošanu un tiesa nav atzinusi par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē. [..]*

Apelācijas instances tiesa vadās no judikatūrā atzītā, ka tiesības uz taisnīgu tiesu tiek nodrošinātas, atbilstošo procesuālo kārtību regulējošo normu ietvaros panākot likumīga un pamatota sprieduma pieņemšanu. Personas klātbūtne procesā nav pašmērķis, viņas paskaidrojumi un argumentācija ir viens no līdzekļiem, kā panākt tiesisku spriedumu (sk. *Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 24.novembra spriedums lietā Nr. SKC-233).*

Izskatot lietu apelācijas instancē, Civillietu tiesas kolēģija nesaskata pamatu nozīmēt lietas iztiesāšanu mutvārdu procesā, jo atzīst, ka lietā ir iesniegti pietiekoši pierādījumi, kā arī lietas dalībnieku paskaidrojumi un citi procesuālie dokumenti, kuros ir skaidri un saprotami pausta attieksme pret lietas faktiskajiem apstākļiem un to juridisko novērtējumu. Pirmās instances tiesā lieta ir izskatīta mutvārdu procesā, piedaloties pušu pārstāvjiem. Lietā nav nepieciešams noskaidrot papildu apstākļus, kuriem varētu būt nozīme strīda izlemšanā, līdz ar to tiesa lietu var izskatīt rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudot lietas materiālus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka maksātnespējīgās SIA "/nosaukums A/" prasībā pret SIA "/nosaukums B/" par uzņēmuma pārejas atzīšanu un parāda 606 420,67 *euro* piedziņu nav pamatota un ir noraidāma, un nepamatota ir arī maksātnespējīgās SIA "/nosaukums A/" apelācijas sūdzība, šādu apsvērumu dēļ.

[7.1] Civillietu tiesas kolēģija vadās no Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas, saskaņā ar kuru, *apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.*

Apelācijas sūdzībā spriedums tiek pārsūdzēts pilnā apjomā, bet netiek apstrīdēti šādi pirmās instances tiesas lietā nodibinātie fakti.

Prasībai par uzņēmuma pārejas konstatēšanu un parāda piedziņu nav piemērojams Komerclikuma 406.pantā noteiktais triju gadu noilguma termiņš.

Prasītājas maksātnespējas process pasludināts ar Liepājas tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedumu. Tiesas sēdē prasītājas pārstāve precizēja, ka uzņēmuma pāreja notikusi vairāku gadu garumā no 2015.gada līdz 2018.gadam.

Vienīgie pierādījumi, kas attiecas uz laiku pirms maksātnespējas pasludināšanas, ir 2015.gada 2.novembra pavadzīme, kas apliecina, ka atbildētāja par 49 610 *euro* no prasītājas iegādājās tehnikas vienības komplektu, un 2015.gada 3.jūnijā starp pusēm noslēgtais līgums par ganāmpulka uzturēšanu, no kura izriet, ka tieši prasītāja kā pakalpojuma saņēmēja maksājusi atbildētājai kā pakalpojuma sniedzējai par ganāmpulka uzturēšanu un aprūpi.

No 2016.gada 24.augusta maksātnespējas administratores sagatavotā mantas pārdošanas plāna redzams, ka prasītājai kā parādniekam pieder transportlīdzekļi *(VW Transporter, Volvo B10M, Volvo FH, Schwarzmuller 2A HKS AL, Volvo FH, Volvo FM, Nissan Primastar, Nissan Primastar* un *Langendorf Ska 27/29).* Mantas pārdošanas plānā uzskaitīti līzinga ietvaros turējumā esoši divi transportlīdzekļi un trīs transportlīdzekļi, kas nav nodoti administratorei, un norādīts, ka traktors *John Deere 8330 LR* ir nozagts. Bez transportlīdzekļiem mantas pārdošanas plānā norādīts, ka parādniekam pieder 27 gaļas liellopi, kuri tiks pārdoti kā vienota lietu kopība, kā arī nekustamie īpašumi "/nosaukums C/", "/nosaukums D/", "/nosaukums E/".

No 2016.gada 30.septembra preču pavadzīmes izriet, ka administratore prasītājas vārdā pārdeva atbildētājai ganāmpulku par 5 000 *euro*, kaut atbilstoši mantas pārdošanas plānam prognozētais ienākums no ganāmpulka pārdošanas bija 4 500 *euro* un PVN.

Atbilstoši maksātnespējas administratores 2017.gada 24.februārī sastādītajiem aktiem atbildētāja ieguva nekustamos īpašumus "/nosaukums E/", "/nosaukums C/" un "/nosaukums D/", par tiem kopumā nosolot 3 800 *euro*, lai gan atbilstoši mantas pārdošanas plānam to kopējais novērtējums ir 10 000 *euro*.

No 2016.gada 10.novembra preču pavadzīmes izriet, ka maksātnespējas administratore pārdeva /pers. G/ transportlīdzekļus *(VW Transporter, Volvo B10M, Volvo FH, Schwarzmuller 2A HKS AL, Volvo FH, Volvo FM, Nissan Primastar, Nissan Primastar* un *Langendorf Ska 27/29)* par pirkuma maksu 29 950 *euro*. Atbilstoši mantas pārdošanas plānam to novērtējums ir 29 000 *euro*. Lielākā daļa no šiem transportlīdzekļiem vēlāk pārreģistrēta uz atbildētājas vārda.

No 2018.gada 6.aprīļa rēķina izriet, ka atbildētāja no prasītājas par 30 700 *euro* iegādājas traktoru *John Deere 8330 LR,* rēķinu parakstījusi maksātnespējas administratore. Mantas pārdošanas plānā traktora novērtējums ir 80 000 *euro*.

Minētie fakti saskaņā ar Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesai nav jāpārbauda, jo apelācijas sūdzībā tie netiek apstrīdēti.

[7.2] Prasība pamatota ar Komerclikuma 20.panta pirmo daļu, saskaņā ar kuru, *ja uzņēmums vai tā patstāvīga daļa pāriet citas personas īpašumā vai lietošanā, uzņēmuma ieguvējs atbild par visām uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas saistībām. Tomēr par tām saistībām, kuras radušās pirms uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas pārejas citas personas īpašumā vai lietošanā un kuru izpildes termiņš vai nosacījums iestājies piecu gadu laikā pēc uzņēmuma pārejas, uzņēmuma nodevējs un uzņēmuma ieguvējs atbild solidāri.*

Komerclikuma 20.panta otrā daļa noteic, ka *uzņēmuma vai tā patstāvīgas daļas pārejas gadījumā uzņēmumā vai tā daļā ietilpstošie prasījumi un citas tiesības pāriet uz uzņēmuma ieguvēju.*

Pirmās instances tiesa prasību noraidīja, atsaucoties uz Komerclikuma 18.pantu, kas definē uzņēmuma jēdzienu, un Komerclikuma 20.panta pirmo daļu par uzņēmuma pāreju; Maksātnespējas likuma 114.panta sesto daļu, ka *uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas pārdošanas gadījumā uz ieguvēju pāriet visas parādnieka tiesības un saistības, izņemot parādnieka saistības, kas radušās pirms juridiskās personas procesa pasludināšanas, ja vien parādnieks un ieguvējs nav vienojušies citādi*, un Maksātnespējas likuma 114.panta sesto[1] daļu, ka *uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas pārdošanas gadījumā uz ieguvēju nepāriet maksātnespējas procesā atzītie kreditoru prasījumi*, atzīstot, ka lietā nav konstatējami Augstākās tiesas Senāta 2017.gada 9.novembra spriedumā lietā Nr. SKC-340/2017 atspoguļotie kritēriji un pazīmes, kas ļauj konstatēt uzņēmuma pāreju (piemēram, darbinieku pāriešana darbā pie uzņēmuma ieguvēja, uzņēmuma atrašanās vietas un juridiskās adreses saglabāšana, pamatlīdzekļu un krājumu nodošana, saistību pārņemšana u.c. apstākļi). Tehnikas vienības pārdošana un ganāmpulka uzturēšanas pakalpojuma pirkšana nepierāda prasītājas uzņēmuma pāreju atbildētājai pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Civillietu tiesas kolēģija pilnībā pievienojas pirmās instances tiesas viedoklim un vadās no Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas, saskaņā ar kuru, *ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt*.

[7.3] Prasības pieteikumu un apelācijas sūdzību maksātnespējīgās SIA "/nosaukums A/" maksātnespējas procesa administratore pamato ar atziņām, kas izteiktas Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2019.gada 21.maija spriedumā lietā Nr. A420289415, SKA-631/2019, ECLI:LV:AT:2019:0521.A420289415.5.S, pārmetot pirmās instances tiesai tajā izteikto atziņu neievērošanu, rīkojoties pretēji Civilprocesa likuma 5.panta sestajai daļai, ka, *piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.*

Apelācijas instances tiesa uzskata, ka pārmetumi pirmās instances tiesai par judikatūras neievērošanu nav pamatoti, jo salīdzināmajās lietās ir atšķirīgi faktiskie un tiesiskie apstākļi. Minētā kasācijas instances tiesas sprieduma pamata tēze ir jēdziena "uzņēmuma pāreja" interpretācija pievienotās vērtības nodokļa kontekstā un no tā neizriet nekādas vadlīnijas saistībā ar maksātnespējas procesā kā īpašā procesā administratora atsavinātu mantu, kas ir pamata jautājums izskatāmajā lietā.

[7.4] Analizējot Komerclikuma 20.panta saturu, judikatūrā atzīts, ka "minētās normas noteikumu par uzņēmuma pāreju mērķis ir novērst tās situācijas, kurās komercsabiedrība tiek "iztīrīta" no aktīviem, neatstājot tās kreditoriem cerības saņemt tiem pienākošos samaksu. Tas nozīmē, ka līdz ar uzņēmuma aktīviem – materiālām un nemateriālām vērtībām – uzņēmuma ieguvējam pāriet atbildība par saistībām, lai tādā veidā pasargātu gan kreditorus, gan darbaspēku (darbiniekus) no uzņēmuma pārejas izraisītām negatīvām sekām. Proti, kreditors var celt prasību pēc izvēles – vai nu pret uzņēmuma nodevēju (pārdevēju), vai ieguvēju. Likums nosaka, ka pušu vienošanās, kas pretēja iepriekš minētajam, nebūs spēkā attiecībā pret trešajām personām (Komerclikuma 20.panta trešā daļa). Piemēram, ja līgumā būs noteikts, ka par visām saistībām, kas radušās pirms uzņēmuma pārejas, ir atbildīgs pārdevējs, kreditors vienalga būs tiesīgs vērsties ar prasību pret uzņēmuma ieguvēju. Līdz ar to uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas ieguvējs var nokļūt situācijā, kad tam ir jāsamaksā pārdevēja parādi un pēc tam jāmēģina tos atgūt." (sk. *2017.gada 9.novembra sprieduma lietā Nr. SKC-340/2017 ECLI:LV:AT:2017:1109.C33355814.2.S 7.1.punktu).*

Arī tiesību doktrīnā atzīts, ka Komerclikuma 20.panta mērķis ir trešo personu aizsardzība, nosakot uzņēmumā ietilpstošo saistību nedalāmību no tiesībām. Pārejot uzņēmumam vai tā patstāvīgai daļai, likums uzliek uzņēmuma ieguvējam pilnu atbildību par uzņēmuma sastāvā ietilpstošajām saistībām (sk. *Strupišs A. Komerclikuma komentāri. A daļa. Komercdarbības vispārīgie noteikumi (1.-73.pants). Rīga: SIA "A. Strupiša Juridiskais birojs", 2003, 113., 144.lpp.*).

[7.5] Prasības pieteikumā un apelācijas sūdzībā nav norādīti apsvērumi, ka līdz prasītājas maksātnespējas pasludināšanai pušu starpā noslēgtie darījumi būtu bijuši prasītājai neizdevīgi un prasītāja būtu "iztīrīta" no aktīviem, citiem vārdiem sakot, ka 2015.gada 2.novembrī atbildētājai pārdotais tehnikas vienības komplekts būtu atsavināts par neatbilstošu cenu un 2015.gada 3.jūnijā pušu noslēgtais līgums par ganāmpulka uzturēšanu būtu vairojis atbildētājas aktīvus.

Tieši pretēji, no maksātnespējīgās SIA "/nosaukums A/" kreditoru prasījumu reģistra redzams, ka, pamatojoties uz šo darījumu, SIA "/nosaukums B/" atzīta par prasītājas kreditori ar galveno prasījumu 30 915,50 *euro*, jo tieši prasītāja kā pakalpojuma saņēmēja nenorēķinājās ar atbildētāju kā pakalpojuma sniedzēju par ganāmpulka uzturēšanu un aprūpi (*lietas 55.lapa*).

Kā atzīts sprieduma 7.1.punktā, visu prasības pieteikumā norādīto mantu, izņemot 2015.gada 2.novembrī atbildētājai par 49 610 *euro* pārdoto tehnikas vienības komplektu, atbildētāja iegādājās no prasītājas maksātnespējas procesa ietvaros vairāku gadu laikā, samaksājot administratores noteikto cenu, atsaucoties uz publiskiem piedāvājumiem iegādāties šos īpašumus ikvienai personai vai nu caur publiskām izsolēm, vai caur publiskiem sludinājumiem.

Prasītājas ieskatā, darījumu noslēgšanai maksātnespējas procesa ietvaros, proti, administratora rīkotās publiskās izsolēs vai bez izsoles uz publisku sludinājumu pamata, nav juridiskas nozīmes, ko prasītāja pamato ar doktrīnā atzīto, ka "uzņēmuma pāreja ir jāklasificē pēc pārejas fakta un rezultāta, nevis pēc pārejas formas. Gadījumā, kad pāriet tikai daļa uzņēmuma, bet ne viss uzņēmums, jāskatās, vai ir pārgājuši būtiskie uzņēmuma elementi, respektīvi, vai ieguvējs var izmantot šo uzņēmumu tā līdzšinējā veidā un profilā bez būtiskām izmaiņām. Ja ieguvējs var pēc būtības turpināt attiecīgo darbību ar uzņēmumu, tad uzskatāms, ka uzņēmums pārgājis, pat ja tā nenozīmīgas daļas palikušas atsavinātājam". (sk. *A. Strupišs. Komerclikuma komentāri. A daļa. Komercdarbības vispārīgie noteikumi (1.-73.pants). Rīga: SIA "A. Strupiša Juridiskais birojs", 2003, 115.lpp.*).

[7.6] Apelācijas instances tiesa uzskata, ka prasītāja nepareizi izprot Komerclikuma 20.panta saturu un mērķi. Norma nav attiecināma uz maksātnespējas procesa administratora tiesīgi noslēgtiem darījumiem, kas tiek noslēgti Maksātnespējas likuma ietvaros, lai īstenotu tā 1.pantā definēto likuma mērķi – *veicināt finansiālās grūtībās nonākuša parādnieka saistību izpildi un, ja iespējams, maksātspējas atjaunošanu, piemērojot likumā noteiktos principus un tiesiskos risinājumus*.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 9.panta pirmo daļu, *maksātnespējas procesa administrators (turpmāk — administrators) ir fiziskā persona, kura ir iecelta administratora amatā un kurai ir šajā likumā noteiktās tiesības un pienākumi. Amata darbībā administratori ir pielīdzināti valsts amatpersonām.*

Maksātnespējas likuma 26.panta otrā daļa noteic, ka *administrators nodrošina efektīvu un likumīgu juridiskās personas maksātnespējas procesa un fiziskās personas maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu.*

Atbilstoši Maksātnespējas likuma 111.panta pirmajai daļai un 113.panta pirmajai daļai administrators pieņem lēmumus par parādnieka mantas novērtējumu un atsavināšanu parādnieka un kreditoru interesēs.

Līdz ar to persona, kura maksātnespējas procesa ietvaros tiesīgi iegādājas parādnieka īpašumu, nevar tikt atzīta par maksātnespējīgā komersanta uzņēmuma vai tā daļas pārņēmēju Komerclikuma 20.panta izpratnē. Šajā sakarā pamatoti ir atbildētājas iebildumi, ka pretējā gadījumā neviena persona nepirks mantu maksātnespējas procesa ietvaros un maksātnespējas process kļūs bezjēdzīgs, jo nebūs iespējas sasniegt tā mērķus.

Maksātnespējas likuma 114.pantā ir regulēta parādnieka uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas pārdošana un saskaņā ar šo normu, *uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas pārdošanas gadījumā uz ieguvēju nepāriet maksātnespējas procesā atzītie kreditoru prasījumi* (sestā [1] daļa).

[7.7]] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu, *katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība*.

Civilprocesa likuma 97.panta pirmā daļa noteic, ka *tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem*.

Izskatāmajā lietā prasītāja nav pierādījusi, ka būtu notikusi uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas pāreja atbilstoši Komerclikuma 20.pantam, kuras rezultātā visi aktīvi būtu nodoti atbildētājai, bet pasīvi – atstāti prasītājai.

Juridiskajā literatūrā atzīts, ka lietā nozīmīgus faktus un apstākļus, pamatojoties uz iesniegtajiem pierādījumiem, konstatē tiesa. Turklāt tiesai jāizvērtē pierādījumu izcelšanās veids, noformulēšanas kārtība, pierādījumu attiecināmība, pieļaujamība u.c. likuma prasības *(A. Līcis. Prasības tiesvedība un pierādījumi. Prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu nama aģentūra, 2003, 64.-65.lpp.).*

Civilprocesa likuma 95.panta pirmā daļa nosaka, ka *tiesa pieļauj tikai likumā noteiktos pierādīšanas līdzekļus.*

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, Civilprocesa likuma 110.-111.panta izpratnē lietā kā pierādījumi nevar kalpot spēkā nestājušies 2017.gada 30.novembra un 2018.gada 12.aprīļa dažādu instanču administratīvās tiesas spriedumi.

Ar Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2021.gada 5.novembra lēmumu minētajā lietā Nr. A420255417, SKA - 47/2021, ECLI:LV:AT:2021:1105.A420255417.8.L) Eiropas Savienības Tiesai ir uzdoti prejudiciāli jautājumi un tiesvedība lietā apturēta, līdz stājas spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums (*lietas 93.-96.lapa*). No Tiesu informatīvās sistēmas redzams, ka tiesvedība lietā joprojām nav atjaunota.

Uz prasības pamatu un priekšmetu nav attiecināmi prasītājas lietā iesniegtie administratīvās tiesvedības lietas materiāli un apelācijas sūdzībai pievienotās kreditoru prasījumu kopijas (*lietas 121.-215.lapa*), kā arī atbildētājas lietā iesniegtais Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 24.oktobra spriedums un izdrukas no Valsts zemes dienesta un Lursoft datu bāzes (*lietas 234.-270.lapa*), ko Civillietu tiesas kolēģija atstāj bez vērtējuma.

[7.8] Saskaņā ar judikatūrā atzīto, tiesas uzdevums, izšķirot ikvienu strīdu, ir detalizēti izvērtēt, vai prasītāja norādītie apstākļi, kas ietilpst pierādīšanas priekšmetā, guvuši apstiprinājumu, un kādas juridiskās sekas piemērojamās materiālo tiesību normas sastāvs saista ar lietas iztiesāšanas gaitā noskaidrotiem faktiem *(*sk. *Augstākās tiesas Senāta 2018.gada 19.februāra spriedumu lietā Nr. SKC-7/2018; 2018.gada 29.marta spriedumu lietā Nr. SKC-43/2018).*

Tomēr tas nenozīmē, ka tiesai ir pienākums atbildēt uz jebkuru procesa dalībnieka argumentu, bet gan tikai uz tādiem, kas attiecas uz lietu un ir nozīmīgi *(*sk. *Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 140.lpp.).*

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa paudusi atziņu, ka no Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta izriet tiesas pienākums argumentēt spriedumu, bet tas nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu *(*sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1994.gada 19.aprīļa sprieduma lietā "Van de Hurk* v *The Netherlands" 61.punkts).*

Tiesnešiem ir jāuzklausa visi argumenti, bet viņiem nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai skaidri atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesa izvērtē argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa *(*sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas komisijas 1986.gada 13.oktobra lēmums).*

Ievērojot minēto, pārējos pušu apsvērumus Civillietu tiesas kolēģija atstāj bez vērtējuma, jo tie neattiecas uz prasības pamatu un priekšmetu un līdz ar to tiem nav nozīmes lietas izspriešanā.

[7.9] Tā kā izskatāmajā gadījumā nav konstatējama Komerclikuma 20.pantā minētā uzņēmuma pāreja un saistību pāreja atbildētājai, nav pamata no atbildētājas prasītājas labā piedzīt parādu 606 420,67 *euro* – prasītājas kreditoru prasījumu apmēru, kas nevar tikt apmierināts no prasītājas kā parādnieka mantas.

[8] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums pilnībā atbilst lietā iesniegtajiem pierādījumiem un tiesību normām, tiesa lietas apstākļus ir novērtējusi vispusīgi un objektīvi, un pamatoti prasību noraidījusi, atzīstot, ka prasītājas manta pamatā atsavināta maksātnespējas procesa ietvaros, parādnieka aktīvu "iztīrīšana" nav atbilstoša maksātnespējas procesa mērķim un administratora pienākumiem un tiesībām šajā procesā. Ja nav pamata uzskatīt, ka prasītāja "iztīrīta" no aktīviem, nav arī pamata secināt par uzņēmuma pāreju Komerclikuma 20.panta izpratnē un atbildības pārnešanu atbildētājai. Līdz ar to apelācijas sūdzības argumenti neguva apstiprinājumu un nav pamats prasību apmierināt.

[9] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta ceturto daļu, *ja abas puses ir atbrīvotas no tiesas izdevumu samaksas, tiesas izdevumus uzņemas valsts.*

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar iepriekš minēto un vadoties no Civilprocesa likuma 432., 433., 434.panta, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

maksātnespējīgās SIA "/nosaukums A/" prasību pret SIA "/nosaukums B/" par uzņēmuma pārejas atzīšanu un parāda 606 420,67 *euro* piedziņu **noraidīt**.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Senātā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Tiesnese referente Dz.Zvaigznekalna-Žagare

Tiesnese S.Krūmiņa

Tiesnesis A.Dundurs